

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2014-yil 19-dekabrda 0055-raqam bilan qayta ro'yxatga olingan.

Maxsus son.

Tahrir hay'ati:

Baxtiyor SAIDOV
Dilshod KENJAYEV
Nizomiddin MAHMUDOV
Yorqinjon ODILOV
Nasirullo MIRKURBANOV
Jabbor ESHONQULOV
Valijon QODIROV
Baxtiyor DANIYAROV
Abdurahim NOSIROV
Tolib ENAZAROV
To'liqin SAYDALIYEV
Ravshan JOMONOV
Zulxumor MIRZAYEVA
Qo'choqbo YO'LDOSHEV
Tajixon SABITOVA
Salima JUMAYEVA
Nilufar NAMOZOVA
Lutfullo JO'RAYEV
(bosh muharrir o'rinbosari)

Bosh muharrir

Bahodir JOVLIYEV

Sahifalovchilar:

Akmal FARMONOV

Nashr uchun mas'ullar:

Nilufar NAMOZOVA
Nigora URALOVA
Yuliyana MUSURMANOVA

Tahririyat manzili:

100038, Toshkent shahri
Matbuotchilar ko'chasi 32-uy.
Telefon: (98) 121-74-16,
(71) 233-03-10, (71) 233-03-45,
(71) 233-03-67
e-mail: til_adabiyoti@mail.uz
web-sayt: www.tilvaadabiyoti.uz

Jurnalidan ko'chirilgan maqolalar "Til va adabiyot" ta'limi dan olinadi, deb izohlanishi shart.

Jurnalda nashr etilgan maqolalarda mualliflarning tahririyat maqomi nazorati mavjud bo'lmagan fikr-mulohazalari hisobga olinmaydi.

Tahririyatga kelgan og'ayimlar taqdir qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Biomatuzing, 2022.25.06. da topshirildi. Ofset usulida chop etildi. Qog'oz bichimi 60x84/8. Sharti bosma tabaqi 8.0. shkalasi-gammatasi. 10, 11 kepl. »ECO TEXTILE PRODUCT» MCHJ bosma-xonasiida chop etildi. Manzil: Toshkent sh. Mirbod tum., Matbuotchilar ko'chasi 32-uy. Bayrutima ... Adali 200 nusxa. Bahosi kelishilgan narxda.

TIL VA ADABIYOT

TA'LIMI

jurnali

ISSN 2615-921X (print)
ISSN 2615-9228 (online)

1991-yildan chiqqa boshlagan

TIL VA ADABIYOT TA'LIMI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGINING
ILMIY-METODIK JURNALI

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЖУРНАЛ МИНИСТЕРСТВА
НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРЫ
LANGUAGE AND LITERATURE

TEACHING | SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL OF THE MINISTRY
OF PUBLIC EDUCATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

MUNDARIJA

G'afurjon Muxamedov. Toshkent viloyat chirchiq davlat pedagogika instituti - 5 yoshda	2
DOLZARB MASALA	
Rayxon Rasulova. Og'zaki va yozma nutq - komilik belgisi	
ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR	
Feruza Murodova. Maktab adabiyot darslarida hikoya janri o'qitish texnologiyasi	7
Sarvinov Berdiyeva. O'quvchilarda matn bilan ishlash va tahlil qilish ko'nikmasini shakllantirishning pedagogik-psixologik omillari	8
Ruxsora Murodova. ona tili ta'limida nostonant testlardan foydalanish usullari	11
Tojixon Sabitova. Maqolalar badiyatiga doir	12
Sirdaryoxon O'tanova. Adabiy qahramonlar ruhiyati va tasvir musharakligi	14
TAAHLIL	
Mohizhar No'monova. Hamid Olimjon lirikasida epitetning semantik-stilistik xususiyatlari	16
Gulmira Komilova. Tilshunoslikda lingvokulturologiya	18
Nilufar Aqulova. O'tkir Hoshimov ijodida obraz yaratish mahorati	20
Umid Shatmatova. Taqqaslashirilgan adabiyot ta'limida binar metodik usullar	22
O'tkir Islomov, Gulzoda Bekmuratova. Madaniy nutq - behalo ma'naviy boylik	22
Adiba Davlatova. So'zning asl ma'nosi - shoirning asl dardi	24
Nodira Xoligova, Humoyun Umaraliyev. Komil inson masalasi - jamiyat masalasi	28
Iroda Xoligova. Hamza Hakimzoda niyozining dramalarida monologik nutqning o'rni	30
Nizomiddin Bozorov, Ulug'ov Chorfiyeva. Dramatik asarlarda makon, zamon va badiiy tilning komparativ qirralari	32
Bahorov Eshmanova. Ingliz va o'zbek maqollarning kognitiv-qiyosiy tahlili	34
Ziyoda Usmonova. Ta'lim tizimiga oid kutuzatish, tahlillar va takliflar	36
Gulshodaxon Tojiyeva. Abdulla Qodiriy va zamondoshlari ijodida ayollar obrazining musharakat jihatlari	38
Emina Achilova. O'tkir Hoshimovning "urushning so'ngi qurboni" hikoyasida psixologik tasvir	40
Musajjan Tadjibayev. Germaniyatda psixologik talqin muammolari	42
TADQIQOT	
Hoshimjon Quchqorov. Tarjimon, tarjima va matn	44
Nafisa Rahmanova. Nizomiy va Navoiyning ota-o'g'il munosabatlari haqidagi qarashlari	46
Laylo Xasanova. Navoiy lirikasida obrazni ifoda etishda ritm va mazmun uyg'unligi	49
Arofotoy Muynidina. O'zbek milliy uyg'unlash adabiyoti vakillari ijodida muvashshah san'ati	51
Mohilul Mavlonova. "Farhod va Shirin" dostonida shopur obrazi talqini	53
Nizomiddin Bozorov, Mohira Hayitova. Samimiyatning teran badiiy ifodasi	55
Ra'no Xayrullayeva. O'quvchilar nutq madaniyatini takomillashtirish, nutqini o'stirish yo'llari va vazifalari	58
Nafisa Muratova. Maktabda tarixiy so'zlar mavzusini o'qitishning o'ziga xos usullari	60
Abdushukur Shofqorov. "O'zbek tilining to'liq lug'ati" dagi dialektal so'zlar	63
Rahmatilla Norbekov. Mung'lik qalbar kuchlisi	65
KICHIK TADQIQOT	
Qodirjon Mo'yidinov. Sud nutqi lektsiklasidagi o'zlashtirma so'zlar	67
Shahnoza Azimjonova. Akademik Naim Karimovning ijodkor portretini tarixiy jarayon zaminida o'rganish mahorati	69
Xosiyat Abdugahhorova. Mustaqil so'z turkumlarida antisemik munosabatlarning ifodalaniishi	70
Dildora Yorbulova. Hamza hakimizda niyozining ashularida xotin-qizlar mavzusi	72
Aziza Avezova. Alisher Navoiy "turkiylar choseri" mi	73
Nodira Xoligova. Millat va jamiyatning badiiy in'ikosi	76
Hikmat Hikmatov. Adabiyot darsida yangi - xamsa" metodidan foydalanish usullari	78
Humoyun Umaraliyev. Hamza Hakimzoda Niyozining she'riyatida er va bilim talqini	80

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining

Filologiya va Pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashridir.

ing o'zidir deb o'ylash xatodir, – deb yozadi shoir va olim Maqsdun Shayxzoda.

Adib o'zining Furqat muvashshahlari munosabati bilan yozgan maqolasi, – „...muvashshahdagi ism bu g'azalning kimga bag'ishlanganiga dalolat qiladi, xolos. Asarda tasvirlangan yor esa bus-butun boshqa bir kishi bo'lishi mumkin. Masalan, Furqatning „Maqsdun“ ismiga bag'ishlangan g'azalida ... sevgili yor obrazida tasvirlangan kishi „Maqsdun“ emas, balki go'zal bir ayoldir“ [6,92].

Furqat muvashshahlari haqida aytilgan bu mulohazalar boshqa ijodkorlar yaratgan muvashshahlarga ham taalluqli. Muqimiyning Jamolxon nomiga bag'ishlangan muvashshah-g'azalidan olingan quyidagi satrlar buni tasdiqlaydi:

Jumla'i Ho'qand mavzun qadrlarini sarvari,
Dilrabolar dilbari, gulchehralar sardafar.
Mahv o'lub mardum xironimi ko'rub bozor aro,
Deydilar ba'zi malak, ba'zi bashar, ba'zi „pari“ [2,20].

Oydek ravshanki, g'azalda ta'rif-tavsif qilingan dilrabolar dilbari, gulchehralar sardafar bo'lgan, ko'rganlar „malak“mikan, „bashar“mikan, yo „pari“mikan, deb mahliyo bo'lgan go'zal, albatta, Jamolxon ismli kishi emas, balki butunlay boshqa bir mahbuba, yordir.

„Lekin Kamiy muvashshahlari misolida bu qonuniyatga zid holatni ham ko'rish mumkin, – deb yozadi adabiyotshunos O. To'laboyev toshkentlik shoir Kamiy ijodiga bag'ishlangan tadqiqotida [4,87]. – Mana shunday muvashshahlardan biri „Abdulazizxon“ nomiga yozilgan. Xo'sh, Abdulazizxon kim? Adabiyotshunosligimizda u haqdagi dastlabki ma'lumotni professor G. Karimovning „Muqimiy“ monografiyasidan olamiz: „Abdulazizxon Eski jo'ya tomondan, O'zgard mahallalik. Abdulazizxon erkin fikrli, ma'rifatparvar va san'at-adabiyotga havaskor shaxslardan edi. U shoir, olim va san'atkorlarga moddiy yordamda bo'lgan. Uning uy ilg'or intilishlarga ega

bo'lgan Toshkent shoiralarining adabiy guruh markaziga aylangan. Muqimiyning u kishi haqida „Xon akam“ sarlavhali she'r yozgani ma'lum. Shoir Furqat esa o'zining Istanbuldan turib yozgan mashhur „Sabog'a xitob“ she'riy maktubida Abdulazizxon nomini o'zining yaqin do'stlari qatorida tilga oladi. Adabiyotshunos olim Sh. Yusupov bu kishining to'la ismi sharifi Abdulazizxon Boboxon o'g'li ekanini aytadi va „o'zi uchrashgan, hamshubhat bo'lgan ajoyib zotlar“ haqida bir emas, to'rtta kitob tasnif etgani haqida ma'lumot beradi.

O'zidan 10-11 yosh katta bo'lgan bir zamondoshi „saodat ma'ab“, „janobi oliy“, „sayyidim“ deb atashi shoirning Abdulazizxon shaxsiga hurmat-u ildosini anglatadi:

Abdulazizxon! saodat ma'abgo,
Ma'zuri o'jizona yetur bandin, ey sabo.
Boshingni ostoniga qo'y avvalo borub,
Yuz-u ko'zing surub daru devor-u qasrig'o...
Yorab, Kamiy qulingni duosin ijobat et,
Ul sayyidim haqina ba e'zoli Mustafo.

Noma tarzida yozilgan ushbu muvashshahdan ko'rinadiki, undagi barcha ta'rif-u tavsiflar Abdulazizxonga tegishli. Muvashshah esa, yuqorida aytganimizdek, shu shaxs nomiga yozilgan. Demak, ma'lum bo'ladiki, ba'zan muvashshahdagi vaf o'sha muvashshah kimining nomiga yozilgan bo'lsa, shu nom egasiga tegishli bo'lishi ham mumkin ekan“ [4,87-88].

„Odatda muvashshah faqat tink do'stning ismiga bog'langan. Shuning uchun ham ismiga muvashshah bog'langan kishilarni aniqlash va shu orqali shoirning yor-u do'stlari, muhliti va doirasi haqida konkret material qo'lga kiritish, shoirning ilmiy biografiyasini yaratish uchun muhimdir“ [6,93].

Shunday ekan, muvashshahlar tadqiqi shoirning adabiy davrasi, ijodiy hamkorligi, shuningdek, bu davr ijtimoiy va adabiy hayoti kabi ko'plab masalalarga oydinlik kiritishi jihatidan ahamiyatlidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Pardayev Q. Muqimiy she'riyati: matn tarixi, tahriri va talqini. – Toshkent, „Muharrir“, 2019.
2. Pardayev Q. Biz bilmagan Muqimiy. Yangi aniqlangan va matni qayta tiklangan asarlar. – Toshkent, „Muharrir“, 2019.
3. Qayumov A. She'riyat jilolari. – Toshkent, „O'qituvchi“, 1997.
4. To'laboyev O. Karimbek Kamiy – milliy uyg'onish shoiri. – Toshkent, „Muharrir“, 2018.
5. Yusupov Sh. Tarix va adab bo'stoni. – Toshkent, „Ma'naviyat“, 2003.
6. Shayxzoda M. Asarlar. Olli tomlik. Beshinchi tom. – Toshkent, Adabiyot va san'at, 1973.

Mohigul MAVLONOVA,

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti O'zbek tilshunosligi kafedrasida o'qituvchisi

„FARHOD VA SHIRIN“ DOSTONIDA SHOPUR OBRAZI TALQINI

Annotatsiya. Ushbu maqola Alisher Navoiy qalamiga mansub „Farhod va Shirin“ dostonidagi muhim ijodiy yordamchi qahramonlardan biri, do'stlik va odamiylikning go'zal timsoli

Annotation. This article is devoted to a comparative analysis of the image of Shopur, one of the most important positive characters in the epic „Farhod and Shirin“ by Alisher Navoi, who is a

Аннотация. Данная статья посвящена сравнительному анализу образа Шопура, одного из важных положительных второстепенных персонажей эпоса «Фархад и Ширин»

hisoblangan Shopur obrazining qiyosiy tahliliga bag'ishlanadi.

Kalit so'zlar: qiyosiy tahlil, obraz, doston, Shopur, Farhod, Shirin, Xusrav, "Xamsa", do'stlik, sadoqat, insoniylik, ilmiy qarashlar.

wonderful symbol of friendship and humanity.

Keywords: comparative analysis, image, epic, Shopur, Farhod, Shirin, Xusrav, "Kamsa", friendship, loyalty, humanity, scientific views, language of the work.

Алишера Навои, прекрасного символа дружбы и человечности.

Ключевые слова: сравнительный анализ, образ, эпос, Шапур, Фархад, Ширин, Хусрав, «Хамса», дружба, верность, человечность, научные взгляды.

Ma'lumki, buyuk mutafakkir shoir Alisher Navoiyning muazzam "Xamsa" asari nafaqat o'zbek, balki jahon adabiyotining eng yorqin badiiyat gultojisidir. Ayniqsa, "Farhod va Shirin" dostoni "Xamsa" tarkibidagi g'oyaviy-badiiy jihatdan puxta, pishiq, qolaversa, obrazlar olamining o'ziga xosligi bilan ham e'tiborga molik so'z dardonasi, desak aslo xato bo'lmaydi. Dostondagi har bir qahramon o'zining muayyan poetik vazifasiga ega. Garchi asarda bosh o'rinni egallab, shoirning g'oyaviy-badiiy maqsadini yoritib berishga xizmat qiluvchi timsol Farhod bo'lsa-da, Shirin, Mehinbonu obrazlarini ham bu qatordan chetda qoldirib bo'lmaydi. Garchi Shirin obrazi dostonning ikkinchi yarmida ko'zga tashlansa ham.

Shuningdek, dostonga asosiy maqsad – bosh g'oyani ochib berishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan bir qator yorqin yordamchi obrazlar ham kiritilgan. Jumladan, Shopur obrazini olaylik. Dostonda Shopur sof, samimiy, beg'araz do'stlik timsoli sifatida gavdalanirilgan. Mazkur maqolada biz ana shu – Shopur obrazi haqida to'xtalamiz.

Alisher Navoiy o'z qahramonlarini xoh ijobiy, xoh salbiy bo'lsin, me'yor ko'rsatkichining eng yuqori darajasi bilan tasvirlaydi. Adabiyotshunos T.Ahmedovning "G'oyaviy niyat va ijobiy obraz" nomli maqolasida keltirilishicha, "Navoiy odamlarni odamlarga, el-yurtga qilgan yaxshiligi, keltirgan manfaat yoki zararidan kelib chiqib, yaxshi va yomonga bo'ladi. Uning asarlarida yaxshilar, deyarli nuqsonsiz, yomonlar esa o'ta ayanchli holda tasvirlanadi. U dostonlarida ana shu prinsipga sodiq qolgan holda ijobiy va salbiy obrazlarni yaratadi. Navoiy ko'pincha ijobiy obrazlarni katta va kichikligidan qat'i nazar, bo'rttirib berishga harakat qiladi".

Professor A.Haylmetov ham Alisher Navoiy asarlaridagi qahramonlar haqida shunday yozadi: "...Alisher Navoiyning bunda tutgan asosiy prinsipi ideallashtirishdir".

Kuzatishlarimizga ko'ra, Alisher Navoiy "Farhod va Shirin" dagi yordamchi obraz – Shopurga nisbatan ham xuddi shunday munosabatda bo'lgan. Shopur kabi yordamchi obrazlardagi deyarli hamma yaxshi fazilatlar Alisher Navoiyning xohishi bilan, ijodiy fantaziyasi bilan yaratilgan.

Shopur – dostonning bosh g'oyasini, Farhod obrazini, uning harakatlarini to'laqonli yoritib berishda xizmat qiladigan muhim badiiy obrazdir. Navoiy bu obraz zimmasiga turli millat vakillarining bir g'oya asosida birlashishi, do'stlik, chin insoniylik masalasini hamda asar voqealarini rivojlantirishda yordam berish vazifasini yuk-

laydi. Shopur samimiy, kamtarin inson, shu bilan birga mohir rassom va sayyohdir. Ayonki, ulug' shoir Alisher Navoiy ham umri davomida san'at va hunar ahillarini e'zozlab, o'lmas asarlarida ularni yuksak e'tirof bilan tilga olgan.

Akademik Oybek o'zining "Farhod va Shirin" dostoni haqidagi maqolasida bu xususda quyidagilarni yozgan: "Navoiy o'z asarlarida hunar va san'at odamlarini chuqur sevgi bilan va juda go'zal samimiy ravishda tasvirlaydi. Shopur savdogar va samimiy do'st, yuksak qadrlil shaxsgina emas, u mashhur naqqosh, rassomdir".

Farhod va Shopur o'rnatidagi do'stlik Farhodning savdogarlar kemasini dengiz qaroqchilaridan mardonavor himoya qilganidan so'ng boshlanadi. Kutilmagan, ziddiyatli holatda tanishib qolgan bu ikki qahramon sekin-asta do'stlasha boradi. Farhod bilan suhbatlashgan Shopur uning xatti-harakatlaridan, ma'naviy boy qiyofasidan oddiy inson emasligini, qalbidagi og'ir bir jarohat yashiringanini payqaydi. Lekin Farhod qalbidagi o'tli muhabbat sirini uncha-munchaga ochavermaydi. Professor A.Qayumov "Farhod va Shirin sirlari" nomli monografiyasida Shopur haqida to'xtalib, mana bunday deydi: "Shopur Farhodni ancha kuzatib, Farhodning qilgan ishlari, yunish-turishiga hayron qoladi. Shopur Farhod bilan suhbatda bo'lganida ishq o'tidan qancha ko'p shikoyat qilsa, Farhod shuncha diqqat bilan tinglar edi. Buni tushungan Shopur ham "der erdi ishqdin o'tlug' fasona". So'ngra Shopur donoligi va tadbirkorligi bilan Farhodning siridan xabardor bo'ldi hamda unga astoydil yordam berishga kirishadi. Bu yo'lda o'z manfaatidan ham, hatto shaxsiy istaklaridan ham voz kechib, Farhod tashvishi bilan yashaydi. Unga ko'mak berish yo'llarini izlaydi.

Alisher Navoiy Shopur obrazida olijanob insonlar o'zlarining do'stligi uchun tashvish va azoblarga qolib bo'lsa ham, qo'llaridan kelgancha yordam berishga hammavaqt tayyor ekanliklarini ko'rsatgan, desak mubolag'a bo'lmaydi. Aziz Qayumov bu do'stlik va sadoqatning Navoiy hayotidagi o'rini quyidagicha izohlaydi: "Bunday do'stona birdamlik tuyg'ulari Navoiyning o'ziga yaxshi tanish edi. Jomiy, Sayyid Hasan Ardasher, Muhammad Pahlavon kabi sadoqatli do'stlarga ega bo'lgan Alisher Navoiy Farhod bilan Shopurning do'stligini kuylaganda ana shu zotlardan ilhom olgani tabiiydir", – deydi².

Alisher Navoiy dostonidagi bu ikki qahramon o'rnatidagi do'stlik rishtalarini bog'lash jarayonida xalq og'zaki ijodiga ham murojaat qilgan, albatta. Chunki Shopur o'z mohiyati nuqtayi nazaridan "Alpomish" episodagi

Qorajon, "Gul va Navro'z" masnaviyisidagi Bulbullarni eslatadi⁶. Shopur Farhod izlagan yurt Arman mamlakati, u ko'rib hushidan ketgan go'zal qiz esa Arman malikasi – Shirin ekanini, bu yo'lda unga yordam berishini aytdi. U Farhodni Armanistonga olib boradi, har doim yonida bo'lib, o'zining beg'araz maslahatlari bilan yaqindan yordam beradi, o'z xizmatini ayamaydi. Uning quvonchini ko'rib xursand bo'ladi, g'am-tashvishidan azob chekadi. Navoiy Shirinni ko'rib hushidan ketgan Farhodga chin yurakdan achinib samimiy iltifot ko'rsatgan Shopurni quyidagicha tasvirlaydi:

Chu ul sham'i vafoda qolmadi nur,
Yetib parvonadek boshig'a Shopur.
Boshin qo'ynig'a oldi yig'labon zor,
Ki ey yo'q qismating juz ranj-u ozor!
Bas emas erdi g'urbat dard-u dog'i,
Ki o'chti bejjihat umrung charog'i.
Vafo yo'lda ul manzilga yetding,
Ki bir ko'rmak bila jon tarkin etting...
Chekib ranjing manga g'am bo'ldi podosh,
Ki hargiz ko'rmagay erdim seni kosh.

Buyuk mutafakkir shoir Shopur obrazi orqali haqiqiy do'stlikning mazmun-mohiyatini, do'stning orzu-istagini o'z manfaatidan ham ustun qo'yadigan, o'ziga ravo ko'rmagan narsani do'stiga ham ravo ko'rmaydigan shaxs timsolini ko'rsatib beradi. Shopur Nizomiy Ganjaviy va Xusrav Dehlaviy asarlarida ham bosh qahramon Xusravning eng yaqin do'sti sifatida namoyon bo'ladi, uni qo'llab-quvvatlaydi, unga sidqidildan yordam beradi. Biroq u professor S.Erkinovning tadqiqiga ko'ra, mazkur dostonlarda Shopur "saroydagi xushomadgo'y maslahatchilarga xos birmuncha salbiy sifatlarga ega

edi"⁷. Navoiyning Shopuri esa chin ma'nodagi sadoqatli va olihimmat inson, Hamid Olimjon ta'бири bilan aytganda do'stlikning "billur" timsolidir.

Navoiy Shopur obrazini bunday yuksak fazilatlarga egasi qilib tasvirlashning bir nechta sabablari bor. Ma'lumki, shoir dostonidagi Farhod obrazini yetuk va komil inson sifatida tasvirlaydi. Uning butun o'y-xayoli el-yurtga xizmat qilish, zulm va adolatsizlikning ildizini quritish bilan band edi. Yana bir sababi, Shopurday ezgu fazilatlarga egasi bo'lgan bir inson Xusrav kabi butun vujud bilan yovuzlikning makoniga aylangan johil kimsa atrofida bo'lishini shoir istamaydi. Shopur Farhod va Shirin o'rtasidagi insoniy muhabbatni hurmat qiladi, e'zozlaydi. Ularning o'z sevgilariga erishib baxtli bo'lishlarini xohlaydi, chin ko'ngildan ularga xizmat qiladi. Shopur qalbida do'stga sadoqat tushunchasi shu qadar buyuk ediki, hatto Farhod vafotidan keyin ham o'z yurtiga qaytib ketmadi. Farhod qabri ustida jorub-kash sifatida xizmat qilib qoldi. Ya'ni "Shopurning asl maqsadi Farhod va Shirinni o'z maqsadiga yetishtirish orqali ular mansub bo'lgan xalqlarni ham birlashtirish, shu orqali xalqlar o'rtasidagi o'zaro do'stlikni mustahkamlashdan iborat edi. Asarda Shopur istagi orqali o'lg'a surilgan g'oya Alisher Navoiyning eng ulug' orzularidan biri bo'lib, u bu obrazni yaratishdan shaxslar o'rtasidagi do'stlik, hamjihatlikni kuchaytirishningina ko'zda tutmaydi, balki xalqlar o'rtasidagi do'stlikni mustahkamlashni ham o'ylagan edi"⁸.

Darhaqiqat, ulug' shoir Alisher Navoiy "Farhod va Shirin" dostonida qalanga olgan do'stlik mavzusi o'zbek mumtoz adabiyotidagina emas, ijtimoiy-madaniy turmush sharoitida ham do'stlikning go'zal namunasini bo'lib qoldi. Aniqlirog'i, Farhod va Shopur o'rtasidagi do'stlik "umumbashariy do'stlik darajasiga ko'tarildi"⁹.

1. Навоий ва иқод сабоқлари. Тошкент "Фан" нашриёти, 1981., 37-бет.
2. Хайитметов А. Навоийнинг иқодий методи масалалари. Тошкент, 1963., 91-бет.
3. Ойбек. Асарлар, 13-том, Тошкент "Фан" нашриёти, 1979., 84-бет.
4. А.Қаюмов. "Фарход ва Ширин сирлари". Тошкент, Ф. Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1979., 90-бет. O'sha manba.
5. С. Эркинов. Навоий "Фарход ва Ширин" ва унинг қиёсий таҳлили. Тошкент, 1971., 154-бет.
7. С. Эркинов. Навоий "Фарход ва Ширин" ва унинг қиёсий таҳлили. Тошкент, 1971., 159-бет.
8. Навоий ва иқод сабоқлари. Тошкент "Фан" нашриёти, 1981., 40-бет.
9. Хайитметов А. Навоийнинг иқодий методи масалалари. Тошкент, 1963., 99-бет.

Nizomiddin BOZOROV, Mohira HAYITOVA,

Toshkent viloyati Chirchiq davlat
pedagogika instituti magistrantlari

SAMIMIYATNING TERAN BADIY IFODASI

Annotasiya. maqolada Abdulla Oripov she'riyati, shoir ulg'aygan makon ham uning tuyg'ularini kamol topirishga, uning she'riyatga bo'lgan munosir

Annotation. The poetry of Abdulla Oripov, the place where the poet grew up, also contributed to the development of his feelings and the formation

Аннотация. Поэзия Абдуллы Орипова, место, где вырос поэт, также способствовала развитию его чувств и формированию отношения к